

დანტე UNA ITALIA-სა და უნივერსალური მსოფლიო მონარქიის ფუძემდებელი „DE MONARCHIA“-ს მიხედვით.

ლეილა (ია) ხუბაშვილი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

საკვანძო სიტყვები: დანტე, მსოფლიო მონარქია, ფლორენცია,
გეჰმანია, პოლიცენტიზმი, ხენესანსი

XIII-XIV საუკუნეების იტალიაში პოლიტიკურმა პოლიცენტრიზმმა და სახელმწიფო სისტემების მრავალფეროვნებამ რეგიონული აბსოლუტიზმის პრობლემა წარმოქმნა, რასაც ემატებოდა პაპობა, რომელსაც მსოფლიო თეოკრატიული მონარქიის შექმნის ამბიცია ჰქონდა. რომის საღვთო იმპერატორებსა და პაპებს შორის ატეხილმა ბრძოლამ პირველობისთვის ორი სამკვდრო-სასიცოცხლოდ გადაკიდებული პარტია წარმოშვა გველფებისა და გიბელინების სახით. მთელი იტალია ამ პარტიულ ბრძოლაში გაეხვია. იტალიის მძიმე პოლიტიკურმა ვითარებამ და პოლიცენტრისტულობამ მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინა რენესანსული აზროვნების განვითარებაზე. იქმნებოდა პოლიტიკური ტრაქტატები, რომლებიც ეძებდნენ გზებს მისი ხსენისათვის. დანტე, პეტრარკა, ბოკაჩო, მაკიაველი და სხვები აქტიურად მონაწილეობდნენ პოლიტიკურ პერიპეტეებში. მათი ოცნება ერთიანი იტალია იყო, რომლის სახელმწიფოებრივი მოწყობა ყველა მათგანს სხვადასხვაგვარად წარმოედგინა.

იტალიური აზროვნების კორიფეს, დანტე ალეგიერის, პოლიტიკურ-ფილოსოფიურ მსოფლმხედველობაზეა აგებული ტრაქტატი „De Monarchia,“ რომელშიც ღრმა ანალიზია მისი თანამედროვე საზოგადოებრივი ცხოვრების. ნაშრომი დანტე-რილი უნდა იყოს 1312-1313 წლებში დანტეს ვერონაში ყოფნის

დროს კან გრანდე დელა სკალას სასახლის კარზე, ზოგიერთი მკვლევრის აზრით (რიჩი, ცინგარელი, ერკოლი..), გიბელინების დასაცავად. ცნობილი დანტელოგი, მიქელე ბარბი, ბოკაჩოზე დაყრდნობით ამტკიცებს, რომ დანტემ ეს ტრაქტატი დაწერა ჰაინრიხ VII-ის ლაშქრობის დროს, რომელიც რომის საღმრთო იმპერიის აღდგენას აპირებდა ძველ საზღვრებში. დანტე მასში უნივერსალური მონარქიისა და Una Italia-ს იდეის რეალიზატორს ხედავდა, ამიტომაც მას მისასალმებელი წერილი გაუგზავნა.

„De Monarchia-ში“ სამი უმთავრესი საკითხია დასმული: 1. მსოფლიო მონარქიის აუცილებლობა; 2. რომაელი ხალხის განსაკუთრებულობა; 3.ორი მახვილის საკითხი. ტრაქტატზე მუშაობისას დანტე ეყრდნობოდა არისტოტელეს, ციცერონს, ევკლიდეს, ენგელბერტისა და ავეროსის შეხედულებებს საერო მსოფლიო მონარქიაზე, მაგრამ დაუპირისპირდა ნეტარი ავგუსტინესა და თომა აკვინელის თეორიას სასულიერო ხელისუფლების პრიმატის შესახებ. ფლორენციის რესპუბლიკამ, რომლის მართვაში დანტეც იღებდა მონაწილეობას, მას დემოკრატიის ნეგატიური მხარეები უჩვენა. მის თვალწინ გაიარა ტირანიამ, ოლიგარქიამ, დემოკრატიამ. ამიტომაც იყო, რომ დანტესთვის ძალაუფლების მისაღებ ფორმას მსოფლიო იმპერიის შექმნა წარმოადგენდა.

„მონარქიაში“ დანტემ ნამდვილი პოლიტიკური რევოლუცია იქადაგა პაპობის საერო ძალაუფლების წინააღმდეგ; უარყო „კონსტანტინეს ნაბოძვარი“ და მოითხოვა საერო ხელისუფლების დამოუკიდებლობა ეკლესიისაგან. ტრაქტატმა განრისხება გამოიწვია თეოკრატიის მომხრეებში, მაგრამ მისაღები და ახლობელი აღმოჩნდა ალორძინების მოაზროვნეებისთვის. მარსილიო ფიჩინომ „მონარქია“ იტალიურად თარგმნა, რათა მისი თეორიები გავცნო ჰუმანისტების ფართო წრისათვის. 1559 წელს წიგნი გამოიცა არა იტალიაში, არამედ ბაზელში. 1564 წელს პაპმა ის „აკრძალულ წიგნთა ინდექსში“ შეიტანა.

ამგვარად, დანტეს პოლიტიკურმა ტრაქტატმა დროს გაუსწრო. მისი „De Monarchia,“ პირველი ტრაქტატია მშვიდობასა და სახელმწიფოზე, რომელმაც ევროპის პოლიტიკური არსი შეიცნო და საერთოდ, კაცობრიობაზე ალაპარაკდა. მსოფლიო

მონარქია დანტეს წარმოდგენილი ჰქონდა, როგორც ერთიანი იტალია, რომელიც სათავეში ჩაუდგებოდა სხვა ხალხებსაც, მისი მონარქი კი ანტიკური ცეზარების მემკვიდრე იქნებოდა. მაგრამ ისიც უნდა ითქვას, რომ დანტესთვის მონარქია ნაციონალური არ ყოფილა. მისეული მსოფლიო იმპერიის სათავეში გერმანელი იმპერატორი, ჰაინრიხ VII დგას, რადგან მას სხვა ძალა არ ეგულებოდა, რომელიც იტალიას გააერთიანებდა. მსოფლიო იმპერიის დედაბოძად დანტეს იტალია მიაჩნდა და არა გერმანია. დანტე ფუძემდებელია ერთიანი იტალიის - *Una Italia*-ს იდეისა, რომელიც 1870 წელს გარიბალდიმ განახორციელა. მაძინი წერდა: “*L Italia se incarnate in Dante*” - დანტეში იტალიამ ხორცი შეისხა.

ლიტერატურა:

- დანტე. (1941). ღვთაებრივი კომედია. თბილისი. ფედერაცია.
- ხუბაშვილი, ლ. (2001). დანტე კომუნის მოქალაქე და პოლიტიკოსი. გივი ჟორდანიას 90-თსუ გამომცემლობა. თბილისი. ISBN 99928-33-99-8.
- ხუბაშვილი, ლ. (2002). იტალიური ნაციონალიზმისა და სახელმწიფოებრივი
- მონყობის სათავეებთან (XIII-XV საუკუნეები). ეთნიკურობა და ნაციონალიზმი. საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიასთან არსებული ინსტიტუტთაშორისო სემინარის მასალები. #1 გამომცემლობა ინტელექტი. თბილისი. ISBN 99940-1013-1.
- Данте Алигьери. (1999). Монархия. Москва. Канон-Пресс-Ц.

DANTE ACCORDING TO UNA ITALIA AND “DE MONARCHIA” – THE FOUNDER OF UNIVERSAL WORLD MONARCHY

Leila (Ia) Khubashvili

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Faculty of Humanities

Keywords: *Dante, world monarchy, Florence, Germany, polycentrism, renaissance*

In XIII-XIV Centuries political polycentrism and the diversity of state systems arose the problem of regional absolutism in Italy, to which was added the papacy with the ambition of creating a world theocratic monarchy. A fierce battle for superiority between the divine emperors and popes created two acutely confronting parties – Guelphs and Ghibellines. The struggle between these parties embraced the whole Italy. Italy's complex political circumstances and polycentrism had a significant impact on the development of the Renaissance thought. Political treatises, which could find the ways for deliverance, were being created. Dante, Petrarca, Boccaccio, Machiavelli and others were actively involved in political peripeteias. They dreamed of the unified Italy, but they all saw the state arrangement variously.

There is a profound analysis regarding the public life of that time in the treatise “De Monarchia”, based on the political-philosophical worldview of Dante Aligheri – the coryphaeus of Italian thought. According to some researchers (Ritchie, Cingarelli, Erkol), the work must have been written for protecting Ghibellines at the court of Can Grade Della Scalla during Dante's stay in Verona in 1312-1313. A famous researcher of Dante, Michelle Barbie, based on Boccaccio, claims that Dante wrote this treatise during the expedition of Heinrich VII, who intended to restore the divine empire of Rome within its ancient borders. Dante saw in him the implementer of universal monarchy idea and Una Italia, so his sent him a welcome letter.

In “De Monarchia” three main issues are stated: 1. The necessity of World Monarchy; 2. The Peculiarity of Roman People; 3. The issue of two swords. While working on treatise Dante relied on the views of Aristotle, Cicero, Euclid, Engelbert and Averroes on common world monarchy and opposed the theory of Blessed Augustine and Thomas Aquinas about the primacy of ecclesiastical authority. The Republic of Florence, in the governing of which Dante took part, showed him the negative aspects of democracy. Tyranny, oligarchy, democracy passed in front of him, that is why Dante considered the creation of world empire as the most acceptable form of power.

In The “Monarchy”, Dante preached a real political revolution against the papal secular power, rejected “The Donation of Constantine” and demanded the independence of the secular government from the church. The treatise provoked outrage among the supporters of theocracy, but became acceptable and intimate for revivalist thinkers. Marcillo Ficino translated “Monarchy” into Italian to introduce his theories to a wide range of humanists. In 1559 the book was published not in Italy but in Basel. In 1564 the Pope included it on the “Index of Forbidden Books”.

Thus, Dante’s political treatise was ahead of its time. His “De Monarchia” is the first treatise on peace and the state, which comprehended Europe’s political essence and spoke of humanity. Dante conceived the world monarchy as a united Italy which would lead other peoples and its monarch would be the successor of the Ancient Caesars. Nonetheless, it should be mentioned that monarchy was not national for Dante. In his view, the German emperor, Heinrich VII stood at the head of the world empire, as he could hardly think of any other power capable of uniting Italy. Dante considered that Italy and not Germany was the central pillar of World Empire. Dante is the author of the idea of Una Italia – United Italy, which was implemented by Garibaldi in 1870. Madzini wrote: “L Italia se incarnate in Dante” – Italy is embodied in Dante.

References:

- Dante Alighieri. (1941). Chvtaebrivi Comedia. [La Divina Comedia]. Tphilisi. Edizione. Federatia.
- Khubashvili L.(2001). Dante komunis moqalaqe da politikosi. [Dante Citizen and Politician of Commune]. Givi Jordania 90. Tbilisi University Press. ISBN 99928-33-99-8.
- Khubashvili L. (2002). Italiuri nacionalizmisa da saxelmwifoebrivi mowyobis sataveebtan (XIII-XV saukuneebi). [At the Source of Italian Nationalism and State System (XIII-XVcc). Ethnicity and Nationalism]. Proceedings of Inter-Institute Seminar at the Georgian Academy of Sciences. #1. Publishing Intellect. ISBN 99940-1013-1.
- Dante Alighieri. 1999. Monarqia. [Monarchia]. Canon-Press-z. Moscow.